

“Hockey är bara en symbol”

TEXT: KAJSJA HEINEMANN

FOTO: ANDREAS HOFFSTEN

Stanzin Dolkar, en ung buddistisk kvinna, från norra Indien, sätter allt på spel för kvinnors rätt att spela ishockey. Hon möter hårt motstånd. Håkan Berthas aktuella dokumentärfilm *Tunn is* skildrar hennes kamp som rymmer lika delar skratt som tårar. Nu är hon i Sverige tillsammans med lagkamraten Thinlas Chorol. Zoom fick ett samtal.

Det går att göra skillnad. Man kan förändra sakernas tillstånd. Hör bara. Innan Stanzin Dolkar började kämpa för kvinnors rätt att spela ishockey, existerade inte begreppet kvinnliga hockeyspelare i Indien. Nu finns det ett damhockeylag, om än ett lokalt sådant. Och budskapet om ishockeyspelande kvinnor i norra Indien sprids som en löpeld.

Innan 2007 är över kommer dokumentärfilmen *Tunn is*, som skildrar kampen, ha visats på tv och dokumentärfilmsfestivaler i Nederländerna, Spanien, Australien, Tjeckien, Grekland, Kroatien, Danmark, Finland, Belgien, Estland och Kanada. Att filmen ska visas i Kanada tycker regissören Håkan Berthas är extra plus:

- Det är kul eftersom Kanada är ett hockeyland. Helst skulle jag vilja att filmen visades i skolor. Filmen visar att man inte behöver vara bäst. Utan att man kan spela hockey bara för att det är kul, säger Håkan Berthas när vi ses för ett samtal på ett fik på södermalm i Stockholm.

Thinlas Chorol och Stanzin Dolkar är på tillfälligt besök i Sverige, ett land så fjärran från deras Ladekh i indiska Himalaya, för att lansera dokumentärfilmen. Men de har också hunnit träna ishockey med såväl Damkronorna i Örebro som unga flickor i Malmö. Däremellan har de sett en hockeymatch mellan Finland och Sverige i Globen. Och - givetvis - har de varit på en rad premiärvisningar av filmen. Schemat under deras fyra veckor långa vistelse har varit minst sagt fullspäckt. Men Stanzin Dolkar och Thinlas Chorol ser allt annat än stressade ut.

- Allt är så annorlunda här. Rummen, värmen, allt!, säger Stanzin Dolkar och ler med hela ansiktet. Ni är så mycket mer stressade, ni går fort och ni arbetar hela tiden, hela tiden. Vi har en annan kultur, vi har mycket mer fritid och vi pratar mycket mer. Ja, vi pratar hela tiden.

Hennes lagkamrat Thinlas Chorol skrattar högt och innan jag

ens hunnit formulera en fråga har Stanzin Dolkar redan kastat ut en egen - till Håkan Berthas: "Varför visas inte filmen i Indien?!" Det är en bra fråga - som inte har något riktigt svar - ännu - visar det sig. Med tanke på Stanzin Dolkars styrka och envishet, och filmens dragningskraft är det å andra sidan ingen omöjlighet att också Indien en dag kommer att få se de hockeyspelande kvinnorna på tunn is och deras kamp mot männen i ledningen för vintersportkommittén som inte tycker att kvinnor ska delta i spelet. Men som efter hand tvingas ge efter.

Stanzin Dolkar är den naturliga ledaren. Ända sedan hon var liten har hon slagits mot orättvisor och vägrat acceptera diskriminering:

Ja ibland tänker jag att min natur är sådan. När jag var 15 år spelade vi handboll och domaren dömde orättvist. Han favoriserade sitt eget lag. Jag reagerade och började fightas med honom. Han var både större och äldre än jag men jag tvekade aldrig. De andra fick dra mig bort från honom. Han pratar fortfarande inte med mig när vi möts på gatan.

Stanzin Dolkar beskriver vad som händer inom henne när hon stöter på diskriminering:

- Först blir jag ledsen, väldigt ledsen. Sedan förvandlas detta till något konkret. Jag blir arg och vill göra något åt saken. I filmen spelade vi inte för silver eller guld. Vi spelade för att inspirera andra och visa att flickor också ska få chansen. Om kvinnor blir inspirerade av filmen då har vi lyckats.

Vad är egentligen tjusningen med ishockey?

- Jag älskar sport, men egentligen handlar det här inte om ishockey utan om att visa andra tjejer att det går att förändra saker, säger Stanzin Dolkar. Vi tyckte att det var ett bra tillfälle att visa kvinnorna från Ladekh att de också fick spela ishockey på samma villkor som männen. En dag kanske kvinnorna kan spela på nationell och sedan internationell nivå.

Thinlas Chorol håller med:

- Vårt mål är OS, säger hon och gapskrattar.

Sedan blir hon åter allvarlig.

-Hockey bara en symbol. Det som betyder något är att visa att om man sätter upp ett mål så kan man nå det bara man kämpar. Filmen Tunn is visar inte bara hur kvinnorna kämpar för att få vara med i den årliga ishockeyturneringen, utan också deras

ansträngningar att göra egna klubbor och en ishockeyrink. Något som visar sig vara ett riktigt sisyfosarbete. Här krävs både uthållighet och uppfinningsrikedom, men också jävlar anamma. Det var just den energin som Håkan Berthas gick igång på:

- Deras energi, att de kämpade så. Det var meningen med livet. Meningen med livet är ju inte att sitta och sagga framför datorn som vi gör här i Sverige. Samtidigt var det nostalgiskt. När jag var barn spelade jag hockey på sjöarna, det gör man ju inte längre. Ishockey har blivit en överklassport. Idag finns inga invandrardommar som spelar hockey. Det var en sådan otrolig grej att man i Himalaya spelar hockey. Där kan det bli en folksport, inte här. Det är stort.

Thin Ice sändes på SVT på Internationella kvinnodagen den 8 mars och Stanzin Dolkar och Thinlas Chorol vara inbjudna till tv:s morgonsoffan för att prata om filmen.

- Jag tycker att det är en bra idé. Filmen kanske kan inspirera vuxna kvinnor men också deras döttrar. Några blir inspirerade, andra så mycket att de kanske gör något själva. Det skulle vara kul, säger Thinlas Chorol.

Hon fortsätter:

- Man tror att kvinnorna är fragila, att ishockeyn bara är för män för att de är tuffa. Jag tror att alla kan spela. Jag tror att det beror på hur man uppfostras. Om man växer upp med att höra att flickor är ömtåliga och bra på att städa och tvätta och att män är tuffa, då tror man till slut att det ska vara så. Men det är bara i huvudet.

- Titta på er själva, säger Stanzin Dolkar. Kvinnor spelar inte ishockey i Göteborg och Malmö. Varför? Ingen ställer sig frågan. Ingen har svar. Alla bara arbetar och stressar, ingen ser hur samhället ser ut.

Thin Ice distribueras av Folkets Bio och WG Film. Barn tillåten och 57 min.